

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

7 Şubat 2012

Başvuru no: 59194/10

Ercan KİREÇTEPE, Eren GÜNAY ve Emre ONAT v. Türkiye

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde (ikinci daire), 7 Şubat 2012 tarihinde toplanan daire aşağıdaki isimlerden oluşmaktadır:

Françoise Tulkens, *Başkan*

Danute Jociene,

Dragoljub Popovic,

Işıl Karakaş,

Guido Raimondi,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Helen Keller, *Yargıçlar*

ve Stanley Naismith, *Daire Yazı İşleri Müdürü*

11 Eylül 2010 tarihinde işleme konulan söz konusu başvuru üzerinde görüşüldükten sonra aşağıdaki karar verilmiştir:

OLAY VE OLGULAR

Başvurucular, Ercan Kireçtepe, Eren Günay ve Emre Onat T.C. vatandaşı olup 1967, 1970 ve 1971 doğumludurlar ve İstanbul'da ikamet etmektedirler. Başvurucular, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde İstanbul barosu avukatlarından M.S. Gemalmaz tarafından temsil edilmektedirler. Olayların meydana geldiği sırada, başvurucular Deniz Kuvvetleri

Komutanlığı'nda subay olarak hizmet vermekteydiler (birinci başvuru, yarbay olup ikinci ve üçüncü başvuru ise binbaşdır (komutan)).

A- Davanın Koşulları

Başvuran tarafından sunulan dava olayları şu şekilde özetlenebilir:

1. Ergenekon Davası

2007 yılında, İstanbul Savcılığı, Ergenekon isimli suç örgütü üyesi oldukları öngörülen kişilere karşı cezai soruşturma başlatmış, tüm şüpheler, söz konusu kişilerin, seçilen hükümeti ordu gücü ve şiddet kullanarak devirmeyi amaçladıklarını göstermiştir. Savcılığa göre, sanıklar, toplumda tanınmış kişilere yönelik suikast, yüksek mahkeme veya kutsal mekanlar gibi hassas ve önemli yerlere bombalı saldırılar düzenlemek gibi provokasyon eylemleri planlamış ve gerçekleştirmişlerdir. Sanıklar, bu yolla toplum genelinde bir korku ve panik atmosferi yaratmayı amaçlamış ve bu sayede bir güvensizlik ortamı oluşturarak, askeri darbe yolunu açmayı hedeflemişlerdir.

Birçok iddianame ile, İstanbul Savcılığı, aralarında general ve subaylar, istihbarat servisi görevlileri, iş adamları, politikacı ve gazetecilerin yer aldığı birçok kişi aleyhine İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi önünde ceza davaları açmıştır. Savcılık, söz konusu kişileri demokratik anayasal düzeni yıkmak amacıyla hükümet darbesi yapmayı tasarlamak suçuyla suçlamış, özellikle Ceza Kanununun 312. maddesi uyarınca ömür boyu hapis cezasına çarptırılmalarını talep etmiştir.

İddianamede, yasadışı örgüt Ergenekon'un varlığını ortaya koyan ilk izlere dair, 2007 yılının Haziran ayında gerçekleştirilen aramada bulunan, İstanbul Ümraniye'deki gizli silah deposunun olduğu ve burada 26 adet el bombasının ele geçirildiği belirtilmektedir. Aynı soruşturma çerçevesinde yapılan birçok aramada, cebren hükümeti yıkmayı amaçlayan hareket planları başta olmak üzere, örgütün hiyerarşik yapısını gösteren deliller açığa çıkartılmıştır.

Bu dava çerçevesinde sunulan iddianamelerde, savcılık, Ergenekon'un hiyerarşik yapısına göre, askerlerin örgütün baş aktörleri olarak kabul edildiğini ve sivillerin daha ziyade lojistik ve finansal destek sağlamak ve propaganda yapmak ile görevlendirildiğini ifade etmiştir.

Ayrıca, savcılığa göre, suçlanan örgüt, bazıları ortaya çıkarılabilen faaliyetleri ve somut eylem planlarını yönetmek amacıyla kurulmuştur. Bu eylem planlarından üçü, Kafes, İrtica ile Mücadele ve Sarıkız olup, askeri darbe öncesi dönemle ilgiliydi ve asıl hedefleri söz konusu müdahaleyi haklı göstermek amacıyla ortam hazırlamaktı. Yakamoz eylem planının konusu askeri darbenin uygulanmasına ilişkin idi. Eldiven eylem planı, askeri darbeden sonraki süreçte yürütmenin ve siyasi kurumların yeniden yapılandırılmasıyla ilgiliydi.

Kafes eylem planı, öncelikle, örgüt üyelerince dini azınlıklara mensup vatandaşlara karşı tehdit telefonları açmak ve duvarlara sloganlar yazmak, bu insanların çoğunlukla

yaşadığı mahallelere patlayıcılar koymak, azınlık haklarını savunanlara yönelik saldırılar düzenlemek ve bununla birlikte bu azınlıktan olan iş adamları ve sanatçıları kaçırmak yoluyla şiddet eylemleri uygulanmasını öngörüyordu. Kafes eylem planının ikinci aşamasıysa, iktidardaki parti olan AKP'yi bu şiddet faaliyetlerini azmettirmekle sorumlu göstermek için medya organlarını manipüle etmeyi amaçlıyordu.

İrtica ile mücadele eylem planı, özellikle, AKP'nin imajını lekelemek ve kamuoyu nezdindeki desteğini kaybettirmek amacıyla medya organları yoluyla AKP hakkında yalan, düzmece haberlerin yayılmasını öngörüyordu.

Sarıköz eylem planı, eski Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Ö.Ö tarafından kaleme alınan günlükte sunulduğu üzere, basını manipüle etmeyi ve öğrenci, sendika üyeleri ile derneklerin Hükümet aleyhine protesto gösterileri düzenlemelerini ve Hükümete karşı genel hoşnutsuzluk iklimini artırmak amacıyla yurt genelinde afiş kampanyaları gerçekleştirmeyi öngörüyordu. Bu eylem planı, kuvvet komutanları M.Ş.E., A.Y., Ö.Ö, ve İ.F. tarafından hazırlanmıştır.

Ayıışığı eylem planı, öncelikle, demokrasi karşıtı her türlü eyleme karşı olmakla tanınan eski Genelkurmay Başkanı Orgeneral H.Ö'yü etkisiz hale getirmeyi veya görevinden etmeyi ayrıca, bazı AKP milletvekilinin partiyi terk etmelerini sağlamayı da amaçlıyordu. Bu eylem planının diğer hedefi, hükümete karşı gerçekleştirilecek olan askeri darbeye Cumhurbaşkanı'nın desteğini almayı veya onun tarafından gelecek her türlü muhalefeti etkisiz hale getirmeyi amaçlıyordu.

Yakamoz eylem planı, özellikle, askeri darbe yapmayı ve hükümetin devrilmesinin ardından yeni bir idari yapının oluşturulmasını öngörmekteydi.

Eldiven eylem planı, hükümete karşı gerçekleştirilecek olan askeri darbenin başarıya ulaşmasının ardından alınacak özel tedbirleri içeriyordu. Bu plan, medyanın ve siyasi partilerin yeniden yapılandırılmasını, silahlı kuvvetlerin yeniden düzenlenmesini, yeni bir Cumhurbaşkanı seçimini, Cumhurbaşkanlığı'na bağlı kurumların yeniden düzenlenmesini ve dış politikaya yeni bir yön vermeyi konu alıyordu.

Savcılığa göre, ordu komutanı M.Ş.E.'ye ait olan CD'lerde tasvir edilen Ayıışığı, Yakamoz ve Eldiven eylem planları, bu kişi ve bazı üst düzey askerlerden oluşan ekibi tarafından hazırlanmıştı.

Savcılığın talebi üzerine, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi – dava halen bu mahkemede devam etmektedir – sanıkların çoğunun tutuklanmasına ve tutukluluk hallerinin devamına karar vermiştir.

2. Başvurucuların yakalanması ve aleyhlerinde açılan ceza davası

Ergenekon örgütüne karşı yürütülen operasyon çerçevesinde İstanbul polisi tarafından 24 Nisan 2009 tarihinde başvuru Kireçtepe ve Onat, 27 Nisan 2009 tarihinde, ise başvuru Günay yakalanmış ve göz altına alınmıştır.

Başvurucular, yakalandıkları 24 ve 27 Nisan 2009 tarihlerinde, ilk olarak C. Savcısının huzuruna çıkartılmışlardır. Savcılık, başvurucuları Ergenekon örgütü kapsamında Kafes eylem planını hazırlamak ve bu planı hayata geçirmekle görevli oldukları iddiasıyla suçlamıştır. Onlara bu planla ilgili ayrıntılı sorular sormuştur.

Başvurucular, daha sonra İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde nöbetçi hakim önüne çıkartılmışlardır. Başvurucuları aynı konu hakkında dinledikten sonra, nöbetçi hakim onların tutuklanmasına karar vermiştir.

13 Ocak 2010 tarihli iddianamede, savcı, İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi önünde başvuruculara karşı ceza davası açmış ve Ceza Kanunu’nun 311 § 1, 312 § 1 ve 314 § 2 maddeleri ile Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile ilgili 6136 sayılı Kanunun 13 § 2. maddesi uyarınca başvurucuların mahkûm edilmesini talep etmiştir. Başvurucular, Ergenekon örgütü bünyesinde paramiliter ekibin üyesi olmak ve Beykoz’da ormanlık araziye ve Poyrazköy’ün Keçilik köyü mevkisine ağır silahlar ve patlayıcılar depolamak ve bunları Ergenekon’un terör eylemlerinde kullanması için muhafaza etmekle itham edilmişlerdir. Savcılık, bu örgüt kapsamında başvurucular Kireçtepe, Onat ve Günay’ın sırasıyla Marmara Bölgesi komutanı, Kafes eylem planının harekete geçirilmesi amacıyla Deniz Kuvvetleri Komutanlığı bünyesinde oluşturulan ekipte 1. hücre üyesi ve 2. hücre üyesi olduklarını ileri sürmüştür.

Bu suçlamalarını desteklemek için, Savcılık, Ağır Ceza Mahkemesi’ne şu kanıtları sunmuştur: başvurucuların sanık ortaklarından L.B’nin evinde yapılan aramada sırasında el konulan “Kafes eylem planı” ve “Mühimmat ve Malzeme Listesi” başlıklı belgeler, bu iki belgede yer alan imzaların Kireçtepe ve Günay’a ait olduğunu gösteren kriminal polis laboratuvarı tarafından hazırlanmış bilirkişi raporu, başvuruculara ait telefon görüşmesi kayıtları, Beykoz’da ve Poyrazköy’de bulunan silah ve mühimmatlar ve diğer kanıtlarla doğrulanan ve polise yapılan ihbarlar.

Dava süresince, başvurucular, tahliye edilmek amacıyla, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi’ne birçok kez itirazda bulunmuşlardır. Başvurucular, özellikle savcılık tarafından sunulan delillerin, kendilerinin hükümeti devirme amacı taşıyan terör örgütü üyesi olduklarına dair yöneltilen suçlamaları kesinlikle desteklemediğini iddia etmişlerdir. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, savcılığın görüşüne uygun olarak, başvurucuların itham edildiği suçların niteliğini, suçu işlediklerine dair kuvvetli şüphelerin bulunması, kaçma riski, delil durumu ve delillerin karartılması tehlikesi, tutukluluğa alternatif önlemlerin başvurucuların yargılamaya katılmasını sağlamak açısından yeterli olmayacağı ihtimali gibi gerekçelere dayanarak bu itirazları reddetmiştir.

Hali hazırda, dava halen İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi önünde derdest olup, başvurucular Hasdal Askeri Cezaevi’nde tutuklu bulunmaktadır.

B. İlgili İç Hukuk

1. Ceza Kanunu’nun Hükümleri

Ceza Kanunu’nun 311 § 1. maddesi şunu öngörmektedir:

“Cebir ve şiddet kullanarak Türkiye Büyük Millet Meclisi’ni ortadan kaldırmaya veya Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevlerini kısmen veya tamamen yapmasını engellemeye teşebbüs edenler ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasıyla cezalandırılırlar.”

Ceza Kanunu’nun 312 § 1. maddesi şöyledir:

“Cebir ve şiddet kullanarak Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti’ni ortadan kaldırmaya veya görevlerini yapmasını kısmen veya tamamen engellemeye teşebbüs eden kimseye ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilir.”

Ceza Kanunu’nun 314 §§ 1 ve 2. maddesi yasadışı bir örgüte mensup olmanın suç sayılmasını öngörmektedir:

“1. Bu kısmın dördüncü ve beşinci bölümlerinde yer alan suçları işlemek amacıyla, silâhlı örgüt kuran veya yöneten kişi, on yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

2. Birinci fıkrada tanımlanan örgüte üye olanlara, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir.”

2. Ceza Muhakemeleri Kanunu’nun hükümleri

Ceza Muhakemeleri Kanunu’nun 91 § 2. maddesi şunu ifade etmektedir:

“Gözüne alma, bu tedbirin soruşturma yönünden zorunlu olmasına ve kişinin bir suçu işlediğini düşündürebilecek emarelerin varlığına bağlıdır.”

Tutukluluk, Ceza Muhakemeleri Kanunu’nun 100. ve bunu izleyen maddelerince düzenlenmiştir. 100. maddeye göre, kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren olayların ve bir tutuklama nedeninin bulunması halinde, kişi hakkında tutuklama kararı verilebilir; tutuklama kararı, bu maddede sıralanan kaçma ve kaçma tehlikesi durumu veya delilleri yok etme, gizleme, değiştirme tehlikesi veya tanıkları etkileme riski gerekçelerinden biriyle haklı olarak gösterilmelidir. Aynı zamanda, şüphelinin, belli suçları, özellikle devletin güvenliğine veya anayasal düzene yönelik suçları, işlediğine dair kuvvetli şüphelerin olduğu durumlarda, tutukluluk kararı haklı olarak gösterilebilir.

Ceza Muhakemeleri Kanunu’nun 101. maddesi uyarınca, şüphelinin, soruşturma evresinde tutuklanmasına Cumhuriyet Savcısının istemi üzerine tek hâkim tarafından, karar evresinde ise savcının istemi üzerine veya resen yetkili mahkemece karar verilir. Tutukluluk hali ve bu halin devamıyla ilgili hükümler, itiraz konusu olarak kabul edilebilmektedir. Konuya ilişkin kararlar, hak ve hukuka uygun olmalıdır.

Nihayetinde, kanunun 104. maddesi gereğince, sanık veya şüpheli, dava evrelerinin her aşamasında salıverilmesini talep edebilir. Tutukluluk halinin devamı veya salıverilme kararı hâkim veya mahkeme tarafından alınır. Salıverilme talebinin reddine dair karara karşı da itiraz etmek mümkündür.

3. Ateşli Silahlar ve Bıçaklar İle İlgili 6136 Sayılı Kanun

Ateşli Silahlar ve Bıçaklar İle İlgili 6136 sayılı Kanun’un 13. maddesinin 1. ve 2. fıkraları şu düzenlemeye yer vermiştir:

“Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak ateşli silahlarla bunlara ait mermileri satın alan veya taşıyanlar veya bulunduranlar hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis ve (...) adli para cezasına hükmolunur.”

“Ateşli silahın, bu Kanunun 12nci maddesinin dördüncü fıkrasında sayılanlardan olması ya da silâh veya mermilerin sayı veya nitelik bakımından vahim olması halinde beş yıldan sekiz yıla kadar hapis ve (...) adli para cezasına hükmolunur.”

ŞİKAYETLER

Başvurucular, AİHS’ nin 5 § 1 ve 18. maddelerine dayanarak, suç işlemiş olduklarına dair haklarında şüphe edilmesini gerektiren inandırıcı nedenler olmadığı halde yakalanmış ve tutuklanmış olduklarını belirterek, tahliye edilmemelerinin, iç hukuka ve AİHS’ne uygun olmadığını ileri sürmektedirler.

Ardından Sözleşme’nin 5 § 2. maddesini ileri sürerek, yakalanmalarının nedenleri ve suçlamalar konusunda yakalanmalarından hemen sonra haberdar edilmediklerini iddia etmektedirler.

AİHS’nin 5 § 3. maddesine dayanarak, onlar, tutukluluk süresinin uzunluğundan şikayet etmekte ve tutukluluğun devamına karar vermek için iç yargı organlarının gerekçelerinin yetersiz olduğunu ileri sürmektedirler.

Ayrıca, AİHS’ nin 5 § 4. maddesine atıfta bulunarak, başvurucular, özgürlüklerinden mahrum bırakılmalarının yasal olmadığına dair itiraz etmek için etkili bir hukuk yolunun bulunmadığını ifade etmektedirler. Dolayısıyla, iç yargı organlarının, tahliye taleplerini silahların eşitliği ilkesine uymadan ve duruşma yapmaksızın reddettiğini ileri sürmektedirler.

Başvurucular, ayrıca AİHS’ nin 5 § 5. maddesine dayanarak, tazminat almalarını sağlayacak iç hukuk yolunun olmadığından şikayet etmektedirler.

AİHS’ nin 6 § 1. maddesini de ileri sürerek, dosyadan sorumlu hakimlerin tarafsız ve bağımsız olmadıklarını da iddia etmektedirler.

Son olarak, başvurucular, aleyhindeki bütün suç kanıtlarına erişme imkânının olmamasından ve savunmalarını hazırlamak için gerekli kolaylıklara sahip olmamalarından ötürü AİHS’nin 6. maddesinin ihlal edildiğini öne sürmektedirler.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

1. Başvurucular, AİHS’nin 5 § 3 maddesi anlamında, tutukluluk süresinin makul olmadığından şikâyetçi olmaktadır.

Ayrıca, Sözleşmenin 5 § 4 maddesine dayanarak, tutukluluk halinin devamına itiraz edebilecekleri etkili bir iç hukuk yolunun olmadığını ileri sürmektedirler. Başvurucular, hukuk mercilerinin, serbest bırakılmaları yönündeki talepleri hakkında karar alırken, çekişmeli yargılama ve silahların eşitliği ilkelerine riayet etmediklerini iddia etmektedir.

Başvurucular, aynı zamanda AİHS'nin 5 § 5. maddesi anlamında tazminat almalarına imkan verecek iç hukuk yolunun olmadığını öne sürmektedirler.

Dosyanın mevcut durumu dikkate alındığında, AİHM, bu şikâyetlerin kabul edilebilirliği hususunda kendisinin henüz karar verebilecek aşamada olmadığını saptamış ve İçtüzüğü'nün 54 § 2 b) maddesi gereğince söz konusu şikâyetleri davalı devlete bildirmenin gerekli olduğu kanaatine varmıştır.

2.Onlar, Sözleşmenin 5 § 1. ve 18. maddelerine dayanarak, aynı zamanda suç işlemiş olduklarına dair haklarında şüphe edilmesini gerektiren inandırıcı nedenler olmadığı halde Sözleşme'ye ve iç hukuka aykırı olarak yakalanarak tutuklanmış olmalarından dolayı şikâyetçi olmaktadır.

AİHM, başvuruçuların, yakalanma ve tutuklanmalarının yalnızca Sözleşme'nin 5 § 1 c) maddesinin hükümlerine değil, ayrıca Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi anlamında yasal yollara da aykırı olarak hürriyetinden mahrum bırakıldığını ileri sürdüğünü not etmektedir. Başvurucuya göre, özgürlükten yoksun bırakma alanındaki ulusal normlar, bir kişinin suç işlediğine dair inandırıcı nedenlerin bulunmasına ilişkin Sözleşme hükümleriyle benzerlik oluşturmaktadır. Bu durumda, AİHM, şikâyeti öncelikle Sözleşme'nin 5 § 1 c) maddesi anlamında "inandırıcı nedenlerin varlığı" başlığı altında inceleyecektir.

AİHM, 5 § 1 c) maddesini hatırlatarak, bir kişinin ancak suçu işlediğine dair inandırıcı nedenler olması halinde yetkili yargı organlarının bu kişiyi mahkemeye çıkarmak amacıyla ceza yargılaması çerçevesinde tutuklanmasına müsaade edildiğini belirtir (*Jecius v. Litvanya*, no: 34578/97, §50, AİHM 2000-IX ve *Wloch v. Polonya*, no: 27785/95, §108, AİHM 2000-XI). Tutuklanmanın dayandırılması gereken şüphelerin 'inandırıcı niteliği', Sözleşme'nin 5 § 1 c) maddesi tarafından belirlenen korumanın temel unsurunu oluşturmaktadır. İnanırıcı sebeplerin varlığı, söz konusu kişinin suçu işlemiş olacağına dair objektif bir gözlemciyi ikna etmeye uygun olayları ve bilgileri öngörmektedir. Ancak, inandırıcı olarak görünebilecek durum, koşulların tamamının bir arada dikkate alınmasına bağlıdır (*Fox, Campbell ve Hartley v. Birleşik Krallık*, 30 Ağustos 1990, §32, A Serisi no.182; *O'hara v. Birleşik Krallık*, no: 37555/97, §34, AİHM 2001-X; *Korkmaz ve diğerleri v. Türkiye*, no: 35979/97, 21 Mart 2006, §24; *Süleyman Erdem v. Türkiye*, no: 49574/99, 19 Eylül 2006, §37, ve *Çelik ve Yıldız v. Türkiye*, no: 51479/99, 10 Kasım 2005, §20).

Ardından, Sözleşme'nin 5 § 1 maddesinin c) fıkrası, kişinin yakalanması esnasında, onu bir suçla itham etmek için polisin yeterli delilleri toplamış olmasını gerektirmez. 5 § 1 maddesinin c) fıkrası bakımından, bir tutukluluk süresince soruşturmanın konusu, tutuklamayla ilgili somut şüpheleri doğrulayarak veya ortadan kaldırarak ceza soruşturmasını tamamlamaktır. Böylelikle şüphelere mahal veren olaylar, soruşturmanın daha sonraki aşamasında araya giren, bir mahkumiyete karar vermek veya hatta bir suçlamayı haklı çıkarmak için gerekli olan olgularla aynı düzeyde olması gerekmemektedir (*Murray v. Birleşik Krallık*, 28 Ekim 1994, ve anılan *Korkmaz ve diğerleri kararı*).

Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi, Sözleşmeye taraf devletlerin, organize suçlarla yeterli önlemler alınarak mücadele etmede güvenlik güçleri için büyük zorluklara sebep olabilecek bir biçimde şüphesiz uygulanmamalıdır (bkz. *mutatis mutandis*, *Klas ve diğerleri v. Almanya*, §58-68, A serisi, no.28, 6 Eylül 1978). AİHM'nin görevi, 5 § 1. maddesinin c fıkrasında belirtilen, yasal amacı izleme dâhil belirtilen şartların davada yerine getirilip getirilmediğini belirlemekten ibarettir. Bu bağlamda, AİHM, kendilerine sunulan delilleri incelemek için en iyi şekilde kurulan ulusal mahkemelerin değerlendirilmesi yerine kendi değerlendirmesini yapma göreviyle normal koşullarda yükümlü değildir (Anılan *Murray* davası).

Somut olayda, AİHM, başvuruçuların özgürlüklerinden mahrum bırakıldığını çünkü kendileri hakkında Ergenekon isimli suç örgütünün seçilmiş hükümeti şiddet yoluyla ve zorla devirmek amaçlı faaliyetlerine katılan aktif üyelerinden olduklarına dair şüphelerin bulunduğunu saptamaktadır. AİHM, başvuruçular hakkında özellikle Ergenekon bünyesindeki paramiliter hücre tipi örgütlenmelerden birinde yer aldıklarına, iki farklı yerde patlayıcı ve ağır silahları depoladıklarına ve bunları Kafes eylem planı çerçevesinde terör eylemleri için örgütün kullanımına sunduklarına dair şüphelerin olduğunu gözlemlemektedir.

AİHM, aynı zamanda kişilerin Ceza Kanununca şiddetli şekilde cezalandırılan atılı suçu işlediğine dair haklarında şüphelenilerek tutuklanmalarından önce Savcılık makamınca toplanan delil unsurları olarak; yapılan aramalar sırasında ele geçirilen “Kafes operasyonuna dair eylem planı” ve “Mühimmat ve Malzeme Listesi” başlıklı belgeleri, bu iki belge üzerinde bulunan imzaların başvuruçular Kireçtepe ve Günay’a ait olduğunu doğrulayan bilirkişi raporunu, başvuruçularla ilgili telefon dinleme kayıtlarını, Beykoz ve Poyrazköy’de el konulan silah ve cephaneler ile polise yapılan suç ihbarlarını göz önünde bulundurmaktadır.

Dolayısıyla, AİHS'nin 5 § 1 maddesinin c) fıkrası uyarınca, başvuruçuların, bir suç işlemiş olabileceğine dair “haklarında şüphelenilmesi için inandırıcı nedenlere” dayanarak yakalanıp tutuklanabilecekleri sonucu ortaya çıkmaktadır (Anılan *Murray* § 63, ve anılan *Korkmaz ve diğerleri* § 26, anılan *Süleyman Erdem* § 37).

Başvuruçuların tutuklanmalarının iç hukuktaki kurallara uygunluğu konusuna gelince, (*Bozano v. Fransa*, A Serisi no: 111 18 Aralık 1986, §54; *Wassink v. Hollanda*, 27 Eylül 1990, A Serisi no: 185-A, §24; *Baranowski v. Polonya*, no: 28358/95, §50, AİHM 2000-III; *Mooren v. Almanya*, no: 11364/03, 13 Aralık 2007, §72 ve *Öcalan v. Türkiye* [BD], no: 46221/99, §83, AİHM 2005-IV), AİHM yukarıda belirtilen tespitlerine başvurur. AİHM, başvuruçuların, Ceza Kanunu ve Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile ilgili 6136 sayılı Kanun kapsamında öngörülen suçları işlemiş olduğuna dair - Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 91 § 2 ve 100. maddeleri anlamında - şüphelenmek için ciddi neden ve emarelerin varlığını öne sürerek onları tutuklamak amacıyla ulusal hukuk makamlarının somut delil unsurlarına dayandıklarını gözlemlemektedir. AİHM, davada başvuruçuların tutuklanmasının yasaya aykırı olarak nitelendirilmesi konusunda ulusal otoritelerce ileri sürülen yasal hükümlerin davada uygulanması ve yorumlanmasının keyfi veya mantıksız olduğu sonucunun ortaya çıkmadığını tespit etmiştir.

Sözleşme'nin 18. maddesi açısından farklı herhangi bir sorun ortaya çıkmamaktadır.

Böylelikle, başvurunun bu kısmı açıkça dayanaktan yoksun olup Sözleşme'nin 35. maddesinin 3 a) ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmelidir.

3. Başvurucular, öte yandan yakalanmalarının ve kendileri hakkında yapılan suçlamaların nedenlerine dair bilgilendirilmediklerini iddia etmektedirler. Bu bakımdan, Sözleşme'nin 5 § 2. maddesini ileri sürmektedirler.

AİHM, bu şikayetin her durumda başka bir kabul edilemezlik koşuluna ters düşmesinden dolayı, altı aylık süre koşuluna ilişkin itiraz hakkında karar vermenin gerekli olmadığını düşünmektedir. (bkz, aynı anlamda, *Savaş v. Türkiye*, n° 9762/03, § 49, 8 Aralık 2009).

AİHM, 5. maddenin ikinci fıkrasının temel bir güvence sunduğunu hatırlatmaktadır: Yakalanan her kişi, yakalanma nedenini bilmelidir: 5. maddenin sunduğu koruma sistemine dâhil olarak, 4. fıkra gereğince bir mahkeme nezdinde kişinin tutukluluğunun yasaya uygunluğunu tartışabilmesi amacıyla onun özgürlüğünden yoksun bırakılmasıyla ilgili olgusal ve hukuki nedenlerin anlaşılır ve basit bir anlatımla kendisine bildirilmesini gerektirmektedir (Anılan *Fox, Campbell ve Hartley* kararı ve *H. B v. İsviçre*, 5 Nisan 2001).

AİHM, öte yandan 5 § 2. maddesine göre nedenlerin tutuklu kişiye ne yazılı olarak ne de özel herhangi başka bir şekil altında bildirilmesinin gerekmediğini hatırlatmaktadır. Bilgilerin kapsamı konusunda, sanığın tutuklanması esnasında onun aleyhine yapılan suçlamaların tamamını sanığa belirtmek, 5 § 2 maddesi bakımından gerekmemektedir (*Soysal v. Türkiye*, n° 50091/99, 3 Mayıs 2007).

Somut olayda, AİHM, başvuruçuların yakalanmalarının hemen ardından savcı ve nöbetçi hakim önüne çıkarılmalarından sonra, Ergenekon örgütü kapsamında hazırladıkları ve uygulamakla sorumlu tutuldukları Kafes eylem planı hakkında ayrıntılı biçimde sorguya çekildiklerini tespit etmiştir. AİHM, özellikle sorgu esnasında yapılan bilgilendirmenin başvuruçulara tutukluluk durumlarına itiraz etmek için imkan verdiğinin altını çizmektedir.

AİHM, başvuranların yakalanması sırasında, en azından tutukluluğun başından itibaren başvuranın bir mahkeme nezdinde tutukluluğun yasaya uygunluğunu tartışılabilmesi amacıyla özgürlüğünden yoksun bırakılmasındaki hukuki ve olgusal nedenlere dair gereğince bilgilendirilmiş olduğunu tespit etmiştir (Anılan *Fox, Campbell ve Hartley* kararı ve anılan *H.B.* kararı).

Böylelikle, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3 a) ve 4. fıkraları uyarınca, başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle reddedilmesi gerektiği uygun düşmektedir.

4. Başvurucular, son olarak esasen Sözleşme'nin 6. maddesini ileri sürerek, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme önünde adil yargılanma hakkından yararlanmadıklarından dolayı şikayet etmektedirler.

AİHM, başvurucular aleyhinde sürdürülen ceza davasının bu hususta ilk derece mahkemesi, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde halen derdest olduğunu değerlendirmektedir. AİHM, o halde başvurucular aleyhinde açılan davayla ilgili genel bir inceleme yapacak aşamada değildir. AİHM, ayrıca ne başvurucular aleyhinde yapılan suçlamalar konusunda Ağır Ceza Mahkemesi'nin karar vereceği duruma dair ne de muhtemel bir temyizcinin sonucuna dair görüş sunamayacağını tespit etmiştir.

Ulusal mahkemeler nezdinde, davanın mevcut aşamasında, bu şikâyetlerin sunulmasının prematüre olduğu ortaya çıkmaktadır. Başvurucuların Sözleşme'nin 6. maddesinin hükümlerinin herhangi bir ihlali konusunda şikâyet edemeyecekleri sonucuna varılmaktadır. Bununla birlikte, başvurucular kendileri hakkında yürütülen ceza davası konusunda iddia ettikleri ihlallerden dolayı mağdur olduklarını düşünmeleri halinde, yeniden AİHM'e başvurmalarına izin verilmektedir. O halde, başvurunun bu kısmı inceleme yapılması için prematüredir (bkz. *Baltacı v. Türkiye*, n° 495/02, 14 Haziran 2005).

Böylelikle, Sözleşme'nin 35 § 4. maddesine dayanarak başvurunun bu kısmının aynı zamanda reddedilmesi gerektiği uygun düşmektedir.

Bu gerekçelere dayanarak, AİHM, oybirliğiyle,

Sözleşmenin 5. maddesinin 3., 4. ve 5. fıkralarına ilişkin başvurucuların şikâyetlerinin incelenmesini *ertelemiştir*;

Başvurunun geri kalan kısmının kabul edilemez olduğuna; *karar vermiştir*.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Françoise Tulkens
Başkan

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

Başvuru no: 59194/10

Ercan KİREÇTEPE, Eren GÜNAY ve Erme ONAT V. Türkiye

Başvuru tarihi: 11 Eylül 2010

Bu davaya ilişkin olay ve olgular ile şikayetler, HUDOC üzerinde yer alan, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kısmi kabul edilebilirlik kararında özetlenmiştir.

TARAFLARA YÖNELTİLEN SORULAR

1. Başvurucuların tutukluluk süreleri, Sözleşme'nin 5 § 3. maddesi anlamında <<makul süre>> içerisinde karar verme yükümlülüğü ile uyumlu mudur?
2. Başvurucuların tutukluluklarının yasallığı hususundaki itirazları, Sözleşme'nin 5 § 4. maddesinin gereklerine uygun mudur? Çünkü ilgililer, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi tarafından geçici olarak serbest bırakılmalarına ilişkin taleplerinin incelenmesi sırasında çekişmeli yargılamadan yararlanamadıklarını iddia etmişlerdir.
3. Başvurucular, Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. ve 4. fıkralarına aykırı olduğunu iddia ettikleri, kendilerine itiraz etme imkanı veren etkili hukuk yolunun olmamasından ve uzun tutukluluk süresinden dolayı, Sözleşme'nin 5 § 5. maddesinin gerektirdiği üzere tazminat almalarına imkan veren bir yaptırımı sağlayacak etkili hukuk yoluna sahip olmuşlar mıdır?